

# Marian Paździor

---

## Klub Indywidualnych Użytkowników Obiektów Zabytkowych

---

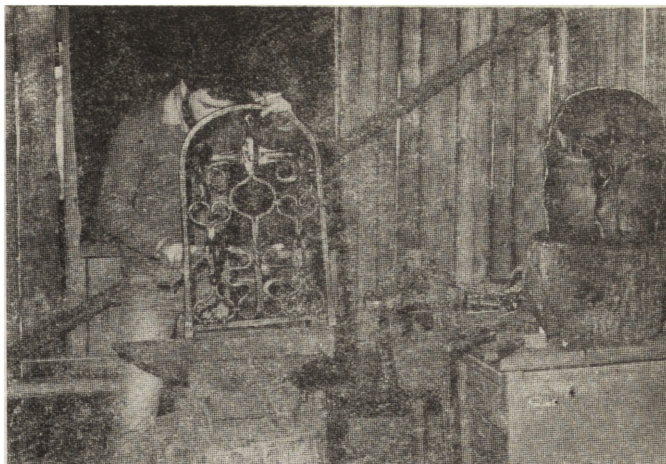
Ochrona Zabytków 37/4 (147), 307-308

---

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



Uczestnicy V Międzynarodowego pleneru kowalstwa tradycyjnego Pszczyzna '84 (fot. T. Kalarus)

nych i powiększonych kuźniach (za co specjalne wyrazy uznania należą się współorganizatorom imprezy Towarzystwu Miłośników Ziemi Pszczyńskiej) Iwan Iwanow i Stojan Mirczew z Bułgarii, Jaromír Juříček i Oldřich Bartošek z Czechosłowacji oraz Algierdas Stankus z Litewskiej SRR i Stanisław Bajus oraz Leszek Suszek z lubelskiego Oddziału PP PKZ wykonali kilkanaście interesujących prac. Idea pleneru jest wymiana doświadczeń w zakresie technik i transponowania wzorów narodowych w rzemiośle artystycznym. Tegoroczny — jubileuszowy plener — przyniósł prace zróżnicowane co do treści i rozwiązań formalnych. Od niezmiernie ciekawych, nawiązujących do kultury narodowej prac artystów z Bułgarii, po nowoczesne, ale także nawiązujące do symboliki sztuki litewskiej prace Algierdasa Stankusa i swoiste pastisze czy tak obecnie modne „żarty” formalne Jaromíra Juříčka. Przeważało jednak kowalstwo tradycyjne, to, z którym artyści, pracownicy przedsiębiorstw konserwatorskich krajów uczestniczących w spotkaniu mają do czynienia na co dzień. Ich własna inwencja, sprawność warsztatowa, pasja uwidoczniają się w wykonanych pracach. A zadanie jest dodatkowo trudne, bowiem warunki „połowe”, kuźnie tradycyjne, nie tak nowo-

czesne, dające możliwość szybkiego, łatwiejszego wykonania zamysłu, wymagają specjalnych zdolności, wytrwałości i kunsztu formalnego. Oprócz specjalnych upominków podkreślających jubileuszowy charakter imprezy, w 1984 r. organizatorzy, tj. Grupa Robocza Krajów Socjalistycznych ds. Konserwacji Zabytków i Muzealiów, PP Pracownia Konserwacji Zabytków i Towarzystwo Miłośników Ziemi Pszczyńskiej, postanowili przyznać 7 równorzędnych nagród, których fundatorami były różne instytucje. I tak nagrodę PP PKZ za wazon z kwiatami otrzymał Jaromír Juříček (CSRS), kolejną nagrodę PP PKZ otrzymał Algierdas Stankus (ZSRR) za kinkiet, nagrodę Naczelnika Miasta i Gminy otrzymał Stojan Mirczew (BRL) za kratę i rzeźbę, nagrodę komisarza pleneru Iwan Iwanow (BRL) za kratę i stojak na polana do kominka. Polskim przedstawicielom przypadły w udziale nagrody Towarzystwa Miłośników Ziemi Pszczyńskiej za kinkiet i komplet do drzwi. Towarzystwo Miłośników Ziemi Pszczyńskiej przyznało też swoją nagrodę przedstawicielowi CSRS Oldřichowi Bartoškowi za lustro. Już w zeszłym roku uczestnicy pleneru przyłączyli się do działań na rzecz ochrony zabytkowych obiektów Pszczyzny. Odbudowana stara-

niem i wielkim nakładem prac Towarzystwa Miłośników Ziemi Pszczyńskiej kamieniczka w centrum miasta zyskała wówczas okucia do okien i klamki. W 1984 r. piękne kraty wykonane przez zespół czeski i polski powiększą wkład plenerowiczów na rzecz miasta i regionu. I tak być powinno, bo przecież idea Grupy Roboczej jest ochrona zabytków, dbałość o formę i świadomość związków rzemiosła współczesnego z tradycją. 25 maja w Galerii „U Eliasza i Pistulki” na rynku Pszczyńskim odbył się wernisaż prac, które dziś stanowią już (zebrane ze wszystkich plenerów) okazałą kolekcję prezentowaną nie tylko w województwie katowickim, ale także w Warszawie. W wernisażu uczestniczyli przedstawiciele władz miejskich, wojewódzkich, a także PP PKZ. Planowanie w najbliższej przyszłości uruchomienie Muzeum Kowalstwa Tradycyjnego pozwoli wielu zainteresowanym na bliższe zaznajomienie się z dorobkiem rzemieślników-artystów, których codzienny, zawodowy trud pozostaje częstokroć bezimienny, wpisany w strukturę zabytkowych obiektów, które wykonują oni w swych przedsiębiorstwach.

Magdalena Gumkowska

## KLUB INDYWIDUALNYCH UŻYTKOWNIKÓW OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

W maju 1984 r. zawiązał się przy Komisji Opieki nad Zabytkami Zarządu Głównego PTTK w Warszawie Klub Indywidualnych Użytkowników Obiektów Zabytkowych. Prezesem Tymczasowego Zarządu Klubu został architekt Marek Skrzyński. Redakcja „Ochrony Zabytków” odnotowuje powstanie Klubu z nadzieją, że będzie on służył ludziom, którzy podjęli lub podejmą w przyszłości niemały trud ratowania zabytków architektury w naszym kra-

ju przez ich przejmowanie i zagospodarowanie, a zwłaszcza przez należyte ich utrzymywanie według wszelkich wskazań konserwatorskich. Dla wielu, którzy opanowani zostali nieodpartą ideą zrealizowania własnie w ten sposób swych zamierzeń życiowych, a nierzadko swych marzeń — stały dotychczas na przeszkodzie dwie bariery, które należało pokonać. Pierwsza z nich — to bariera psychologiczna polegająca na podjęciu trudnej nieraz de-

cyzji przejęcia i zajęcia się obiektem zabytkowym, druga — to trudności biurokratyczne piętujące się przed każdym niemal, kto musi mieć do czynienia z podstawowym ogniwem administracji, jakim jest gmina. Klub zamierza popularyzować ideę przejmowania i zagospodarowywania zabytków architektury, których aktualne wykazy są w posiadaniu wojewódzkich konserwatorów zabytków. Zabytek bez właściciela popada w ruinę, jest dewastowany i

rozgrabiany. Przejęty zaś i odbudowany przetrwa z pewnością i będzie widomym znakiem kultury naszego narodu przekazany dla dalszych pokoleń.

Członkowie Klubu, a jest ich już 150 — chcą wymieniać swe doświadczenia, konsultować się, kontrolować wyniki swych zabiegów,

radzić innym, pozyskiwać dalszych członków dla Klubu, a w przyszłości publikować nawet swego rodzaju vademecum, przydatne każdemu, potencjalnemu użytkownikowi obiektu zabytkowego. W sumie — byłaby to duża pomoc i odciążenie dla wojewódzkich konserwatorów zabytków w realizacji postanowień

Uchwały nr 179 Rady Ministrów z dn. 8.XII.1978 r. w sprawie wykozystania zabytków nieruchomości na cele użytkowe (M.P., Nr 37, poz. 142 z dn. 22.XII.1978 r.).  
Adres Klubu: Komisja Opieki nad Zabytkami przy Zarządzie Głównym PTTK, ul. Senatorska 11 — 00-075 Warszawa.

Marian Paździór

## SEMINARIUM KONSERWATORSKIE W BAŁCZIKU (BUŁGARIA)

W dniach 28—30 czerwca 1984 r. odbyło się w Bałcziku (BRL) seminarium konserwatorskie zorganizowane przez Państwowy Instytut Zabytków Kultury (PIZK) w Sofii, koordynatora prac Komisji XIII w zakresie ochrony zabytków archeologicznych Grupy Roboczej Krajów Socjalistycznych ds. Konserwacji Zabytków Historii, Kultury i Muzealiów. Tematyka posiedzenia objęła trzy grupy zagadnień: podsumowanie dorobku czteroletnich prac Komisji XIII Grupy Roboczej, omówienie wyników badań archeologicznych i prac konserwatorskich oraz sprecyzowanie planów dalszych poczynań na terenie twierdzy bizantyjskiej i bułgarskiej w Bałcziku, realizowanych w ramach współpracy międzynarodowej uczestników prac Komisji XIII. Zapoznano ponadto uczestników seminarium z dorobkiem bułgarskiego środowiska konserwatorskiego oraz innych krajów w zakresie technicznych metod konserwacji zabytków archeologicznych, głównie nieruchomości. Przedstawione zostały też referaty informujące o metodach i praktyce konserwacji konstrukcji kamiennych i ziemnych w Czechosłowacji (M. Kralowa) i ZSRR (O. Postnikowa). Wyniki prac Komisji XIII przedstawił arch. B. Kuzupow z PIZK w Sofii.

Problematykę badawczą twierdzy Bałczik, badanej przez zespół archeologów bułgarskich z Muzeum Miejskiego w Bałcziku pod kierunkiem M. Dimitrowa od roku 1972 oraz przez ekipy: czechosłowacką, radziecką i polską od 1981 r., poszerzył wydatnie referat kand. nauk D. Owczarowa z Instytutu Archeologii Bułgarskiej Akademii Nauk w Sofii, poświęcony średniowiecznym twierdzom w Bułgarii. Problematykę urbanistyczno-konserwatorską zespołu zabytkowego, jaki stanowi górująca nad miastem Bałczik twierdza, przedstawiła szeroko arch. E. Moskowa z PIZK w Sofii. Wzbudził on szczególne zainteresowanie, a także dyskusję nie tylko wśród konserwatorów, lecz również uczestniczących w obradach przedstawicieli władz miasta ze względu na zaprezentowane wytyczne i postulaty konserwatorskie, dotyczące zagospodarowania i udostępnienia rejonu twierdzy oraz wyznaczenia stref ochrony konserwatorskiej. Szeroki zakres zainteresowań i re-

alizacji, a także dynamiczny rozwój kadry konserwatorskiej w Bułgarii ilustruje wykaz referatów przygotowanych przez kolegów bułgarskich:

dr inż. W. Todorow, PIZK w Sofii, *Metody i środki konserwacji kamienia w Bułgarskiej Republice Ludowej*;

Al. Savov i C. Kadijski, PIZK w Sofii, *Metody inżynierskie w zwalczaniu skutków zawilgoceń*;

arch. D. Syselów i inż. K. Georgijew, PIZK w Sofii, *Mury twierdzy w Achtopolu*;

inż. K. Georgijew, PIZK w Sofii, *Konstrukcyjne wzmacnianie reliktyw archeologicznych*;

arch. Il. Lewterow, PIZK w Wielkim Tyrnowie, *Niektóre problemy konstrukcyjne restauracji zabytków archeologicznych w Wielkim Tyrnowie*;

arch. D. Syselów, PIZK w Wielkim Tyrnowie, *Restauracja konstrukcyjno-architektoniczna w Nesebrze*;

dr G. Mawrow, PIZK w Sofii, *Konserwacja kamienia w obiektach archeologicznych BRL*;

kons. J. Niłkołowa, PIZK w Sofii, *Awaryjna konserwacja znalezisk archeologicznych*;

arch. K. Wasiliewa, PIZK w Sofii, *Chemiczna konserwacja i awaryjne wzmacnianie obiektów archeologicznych w północno-zachodniej Bułgarii (twierdze Baba Wida, Raciaria i in.)*;

kons. K. Bułanowa, PIZK w Sofii, *Niektóre przykłady restauracji i konserwacji obiektów pod otwartym niebem*;

kons. A. Michajłow, PIZK w Sofii, *Konserwacja suchego i mokrego drewna archeologicznego*;

arch. W. Nejkow, PIZK w Sofii, *Problematyka zabezpieczania zabytków archeologicznych przed atmosferycznym i kapilarnym zamakaniem*;

dr W. Todorow, PIZK w Sofii, *Zastosowanie polimerów*;

arch. B. Doczewa, PIZK w Sofii, *Badania i restauracja obiektów archeologicznych w Melniku*.

Wśród nie ogłoszonych, lecz umieszczonych w programie referatów, warto ponadto odnotować tematy: prof. arch. W. Wienkow, Politechnika w Sofii, Wydział Architektury, *Problemy ochrony odkrytych ruin*; arch. T. Teofilow, PIZK w W. Tyrnowie, *Normy etyczne konstrukcyj-*

*nej ingerencji w obiektach archeologicznych*;

arch. N. Muszanow, PIZK w Sofii, *Problemy restauracji zabytków archeologicznych w BRL*;

klimatolog C. Kadijski, PIZK w Sofii, *Temperaturowe i wilgotnościowe problemy konserwacji trackiego cmentarzyska w Sveztari*;

prof. arch. W. Wienkow, Politechnika w Sofii, *Antysejsmiczne zabezpieczenie zabytków archeologicznych*;

arch. W. Kolarow i arch. R. Projkow, PIZK w Płowdiwie, *Problemy konserwacji antycznych zabytków w starym mieście*;

arch. W. Edrew, PIZK w Sofii, *Późnoantyczna i średniowieczna twierdza w Tuide (Bułgaria)*.

Większość referatów dotyczyła więc problemów konserwacji „ruin archeologicznych”, tj. obiektów odkopanych w trakcie prac wykopaliskowych lub zachowanych na powierzchni ziemi — takie bowiem jest rozumienie pojęcia zabytku archeologicznego w środowisku konserwatorów bułgarskich, którego bogate doświadczenia i dorobek pomnożyły badania i prace konserwatorskie ostatniego dziesięciolecia, częściowo związane z rocznicą 1300-lecia Państwa Bułgarskiego. Wystąpienia i referaty, przeważnie ilustrowane przezroczami, zawierały informacje oparte na sprawozdaniach z badań i prac konserwatorskich z omówieniem stosowanych metod, a częstokroć pogłębione były szeroko ujętymi problemami konserwatorskimi i technicznymi.

Uczestnicy seminarium wzięli ponadto udział w posiedzeniach poświęconych omówieniu sprawozdań i programu prac badawczych oraz konserwatorskich w twierdzy Bałczik oraz w sprecyzowaniu planów pracy Komisji, również w praktycznej realizacji prac w Bałcziku, na lata 1984—1985. W trakcie zwiedzania terenu prac mieli także możliwość szczegółowego poznania warunków pracy, metod badań i dokumentacji, jak też prac konserwatorsko-rekonstrukcyjnych, prowadzonych w obrębie umocnień twierdzy przez międzynarodowy zespół archeologów i konserwatorów. Obrady robocze Komisji XIII zakończone zostały protokołem precyzującym zadania na końcowy okres pięcioletniego etapu działalności.

Jan Gromnicki